

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

НАУКОВИЙ ВІСНИК

*МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО*

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
Засновано 1999 р.

№ 4 (59)

грудень 2017

Внесено до Переліку фахових видань України
(наказ МОН України від 29.12.2014 р. № 1528)

Миколаїв
МНУ імені В. О. Сухомлинського
2017

УДК 37
ББК 74
Н 34

Рекомендовано до друку рішенням наукової ради
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 11 від 23 листопада 2017 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Валерій БУДАК академік НАПН України, доктор технічних наук, професор, голова редакційної колегії;
Тетяна СТЕПАНОВА доктор педагогічних наук, професор, головний редактор;
Ірина КАРДАШ кандидат педагогічних наук, доцент, відповідальний секретар.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Валерій БИКОВ доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України;
Володимир ГЛАДИШЕВ доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Микола ЄВТУХ доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України;
Василь КРЕМЕНЬ Президент НАПН України, академік НАН України, дійсний член НАПН України, Президент Товариства «Знання» України;
Володимир ЛУГОВИЙ дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, перший віце-президент НАПН України;
Олександр ЛЯШЕНКО дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАПН України;
Нелля НИЧКАЛО доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення педагогіки та психології професійної освіти НАПН України;
Олександра САВЧЕНКО головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, радник президента НАПН України, дійсний член НАПН України;
Анатолій СИТЧЕНКО доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Ольга СУХОМЛИНСЬКА дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор;
Олена ТРИФОНОВА доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Мухіддін ХАЙРУДДІНОВ доктор педагогічних наук, професор Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Вікторія НЕСТЕРЕНКО доктор педагогічних наук, професор (Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»);
Василь ШУЛЯР доктор педагогічних наук, професор (Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти).

Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : зб. наук. пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. — № 4 (59), грудень 2017. — Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. — 572 с.

ISSN 2518-7813

У збірнику наукових праць уміщено статті з актуальних проблем педагогічної науки. Зокрема, розглянуто питання теорії та методики навчання дисциплін освітніх галузей. Автори особливу увагу звертають на процес виховання та навчання, інноваційні технології в освіті, особливості формування компетентності, проблеми фахової підготовки фахівця тощо.

Видання адресовано науковцям, педагогам, учителям-методистам, студентам педагогічних спеціальностей.

УДК 37
ББК 74

ЗМІСТ

Геннадій АНДРІЙЧЕНКО, Станіслав КУЧИРИНА	Військово-патріотичне виховання учнів та студентської молоді, формування української національної ідеї – основа нової концепції освітньої політики України.....	13
Ольга АНУФРІЄВА	Критеріальна база виявлення готовності майбутніх інженерів до професійної самореалізації в процесі навчальних практик.....	18
Тетяна АТРОШЕНКО	Проблема набуття соціального досвіду учнями основної школи в умовах позакласної виховної роботи.....	22
Юлія БАБАЯН	Теоретико-методологічні аспекти формування мотиваційної готовності студентської молоді до захисту Вітчизни.....	27
Вікторія БАРКАСІ, Тетяна ФІЛІПП'ЄВА	Розвиток соціальної компетентності майбутніх учителів засобами іноземних мов в умовах освітньо-виховного простору університету.....	32
Олег БЛАЖКО	Готовність майбутніх учителів до профільного навчання хімії учнів загальноосвітніх навчальних закладів.....	36
Алла БОГУШ, Ірина ПОПОВА	Сутність феномена «образ» у площині образного мовлення дітей.....	42
Володимир БОНДАР, Ірина МАКАРЕНКО	Рефлексія у системі управління розвитком самоефективності вчителя.....	47
Олена БОРТНІКОВА	Ретроспективний аналіз філософських, психологічних, економічних і педагогічних ідей виховання адаптивного стилю лідерства особистості.....	53
Юлія БРИЛЬ	Становлення освітнього простору як складової професійної підготовки фахівців-документознавців.....	59
Ігор БУГАЄВСЬКИЙ, Микола ТОВСТОП'ЯТ	Проблеми правового виховання та правової культури молоді в Україні.....	68
Валерій БУДАК	Особливості військово-патріотичного виховання студентської молоді.....	74
Наталія БУЛГАРУ	Специфіка іншомовної мовленнєвої підготовки студентів технічних ВНЗ.....	80
Софія БЄДАКОВА	Культурно-мистецька спадщина В. Барвінського як чинник виховання громадянськості майбутніх учителів музичного мистецтва.....	84
Олена БІДА, Людмила ПРОКОПЕНКО, Антоніна ЧИЧУК	Стратегія вдосконалення освітньої діяльності в процесі підвищення кваліфікації працівників дошкільних навчальних закладів в Україні.....	89
Катерина БІНИЦЬКА	Розвиток системи початкової освіти в Угорщині (90-ті рр. XX ст.) як предмет міждисциплінарного аналізу.....	93
Ігор БУЦИК	Особливості світового освітнього досвіду у формуванні дослідницької компетентності інженерів.....	99
БІ ЦІНЧЕНЬ	Основні принципи формування готовності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів до вокально-хорового саморозвитку.....	104
Ольга ВАСИЛЕНКО	Соціально-педагогічні умови функціонування системи розвитку соціальної відповідальності учнів у мікросередовищі.....	108
Лариса ВАСИЛЬЄВА	Національно-патріотичне виховання майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з аналізу музичних творів.....	114

Регіна ВАСИЛЬЄВА	Підготовка майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей до безпеки професійної діяльності	120
Раїса ВДОВИЧЕНКО	Теоретичні аспекти проблеми формування системи ціннісних орієнтацій студентської молоді	125
ВЕЙ ЛІМІН	Формування вокальної культури магістрантів музичного мистецтва в педагогічних університетах.....	130
Дар'я ВЕЛИКЖАНІНА	Акценти фахової підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з підлітками в умовах розбудови нової української школи.....	135
Каріна ВЛАСЕНКО, Ірина СОПІВНИК	Діагностика ціннісних орієнтацій студентів аграрних вищих закладів освіти	140
Оксана ВОЙТОВИЧ	Критерії, показники та рівні сформованості технологічної компетентності майбутніх екологів.....	144
Ірина ГАЛУЩАК	Правова компетентність як складова процесу професійної підготовки економіста.....	148
Віталій ГЛАДУН	Особливості використання історико-краєзнавчих матеріалів у навчальному процесі (на прикладі вивчення української революції 1917–1921 рр.).....	152
Катерина ГНАТЕНКО	Шляхи методичної роботи над характеристикою персонажа в курсі літературного читання в початковій школі.....	158
Іннеса ГОРБАЧОВА	Педагогічні способи мотивації професійної мобільності вчителів закладів загальної середньої світи в освітньому просторі.....	164
Оксана ГУСАЧЕНКО	Формування творчого потенціалу підлітків як музично-педагогічна проблема.....	168
Ірина ДЕМЧЕНКО, Іренеуш ПИЖИК	Концепція підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти	172
Олена ДРОЗД	Формування національної самосвідомості особистості в умовах університету.....	178
Олена ДРУГАНОВА, Галина ПЕРЕПЕЛИЦЯ	Витоки проблеми підготовки учителів суспільствознавчих дисциплін в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття.....	182
Роксолана ДУТКОВСЬКА	Корекційна спрямованість індивідуального навчання дітей з інтелектуальною неповносправністю, ускладненою порушенням процесів нейродинаміки	189
Олена ЄФІМОВА	Особливості розвитку проблеми підготовки військових кадрів в Україні у період правління Миколи І (30–50-х рр. ХІХ ст.)	193
Ірина ЗАДОРОЖНА	Формування іншомовної аудитивної компетентності студентів лінгвістичних спеціальностей на основі художніх фільмів.....	199
Наталія ЗІНУКОВА	Структурні компоненти фахової компетентності перекладача: усний послідовний переклад	205
Іванна ІОЗІС	Основні складові формування професійної культури у педагогічній теорії.....	211
Вікторія ІЩЕНКО	Метапредметний характер аналітичних умінь та навичок майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності	217
Людмила ІЩЕНКО	Критеріальний підхід до підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку	223
Александр КИРИЧЕНКО	Система нових доктрин правового статусу суб'єктів освітньої діяльності.....	229
Ольга КОЗИНЕЦЬ	Тенденції управління розвитком шкіл передового досвіду в системі вітчизняної медичної освіти другої половини ХХ ст.	235
Ірина КОЗУБОВСЬКА, Зоряна МИГАЛИНА	Підготовка педагогічних кадрів в США в контексті полікультурної освіти.....	241
Алла КОЛЕСНИК	Педагогічне керівництво навчально-професійною діяльністю студентів	246
Олена КОМПАНІЙ	Робота над текстом-міркування на завершальному етапі початкової мовної освіти.....	250

Оксана КОНДУР	Інноваційний менеджмент у системі управління вищим навчальним закладом.....	254
Лариса КОРЖ-УСЕНКО	Студент як учасник навчально-виховного процесу у вищій школі України на початку ХХ ст.	259
Ольга КУЗНЕЦОВА	Компетентнісний напрям підготовки учителів музичного мистецтва до творчо-продуктивної роботи з учнями	266
Наталя КУЗЬМЕНКО	Застосування різноманітних форм позааудиторної виховної роботи з урахуванням індивідуальних інтересів і потреб студентів	270
Анатолій КУЗЬМІНСЬКИЙ	Деякі аспекти впровадження і використання передового педагогічного досвіду в університеті.....	275
Анжеліка КУРЧАТОВА, Марина КРАМАРЕНКО	Педагогічні умови формування духовно-моральних якостей дітей старшого дошкільного віку засобами художнього слова	280
Тетяна КУЧАЙ, ІЛЬДІКО ОРОС	Моделі підготовки майбутніх учителів у європейських країнах	285
Олександр КУЧАЙ	Особливості дистанційного навчання у вищій школі	292
Ірина ЛИСЕНКОВА, Світлана МЕДВЕДЄВА	Використання інноваційних методик у розумовому розвитку дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.....	295
Надія ЛУЦАН	Лінгводидактичні засади розвитку вмінь будувати висловлювання у молодшому шкільному віці	300
Галина ЛУЦЕНКО	Огляд сучасних стандартів підготовки інженерних кадрів	305
ЛЮ МЯОНІ	Особливості музичного навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів Китаю.....	311
Марина ЛІТВІНОВА	Системний підхід до профільного викладання природничих дисциплін у технічних ВНЗ.....	317
Лариса ЛІХІЦЬКА	Творчо-виконавський етап підготовки майбутніх учителів музики до роботи з учнями у вокально-хорових гуртках	322
ЛІ ЯН	Формування музично-сценічних умінь студентів факультетів мистецтв у педагогічних навчальних закладах України та Китаю.....	326
Фарідун МАЙНАЄВ	Критерії та показники готовності майбутніх учителів історії до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні	331
Ірина МЕЛЬНИЧУК	Наукові підходи до формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників	335
Володимир МИКИТЮК	Форми і методи дидактичного впливу Івана Франка.....	340
Ольга МИТЦЕВА	Професійний імідж сучасного фахівця: соціально-педагогічний аспект	346
Віта МІРОШНИЧЕНКО	Формування готовності майбутніх філологів до педагогічної діяльності.....	351
Ольга МОРЕНКО	Формування готовності до професійного самовдосконалення майбутніх працівників соціальної сфери в процесі фахової підготовки.....	357
Євген НЕЛІН	Психоаналітична педагогіка як новітня концепція в освіті постнекласичного суспільства	363
Лілія НІКІТЧЕНКО	Принципи формування педагогічної майстерності майбутніх учителів біології у процесі професійної підготовки	368
Оксана ОЛЕКСЮК	Лідерські риси та якості як складові структури особистості лідера	372
Оксана ОЛЕКСЮК, Світлана ЗАВОЛОКА	Формування любові до рідного міста у дітей старшого дошкільного віку засобами ТРВЗ.....	380
Марія ОЛІЯР	Інноваційні технології формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи.....	386
Орест ОРИЩУК	Особистісно орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів музики до вокально-просвітницької педагогічної діяльності	391

Катерина ОСАДЧА	Історико-педагогічний аналіз становлення тьюторства в освіті України.....	395
Ірина ПАРФЕНТЬЄВА, Валентина КРИВА	Психологічні аспекти підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до публічного виступу	401
Ірина ПАРФЕНТЬЄВА, Катерина МАТВІЙЧУК	Аналіз складових професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва	406
Лариса ПЕТРИЧЕНКО	Здоров'язбережувальна компетентність студентів вищого педагогічного навчального закладу	411
Олександр ПЕЧКО, Володимир САМІЙЛЕНКО, Олександр ДУДОРОВ	Сутність здоров'язберігаючих технологій адаптивного фізичного виховання.....	417
Оксана ПОВІДАЙЧИК, Наталія ВАРГА, Ірина ПОПОВИЧ	Формування дослідницьких умінь студентів у вищих навчальних закладах Великої Британії.....	421
Анжеліка ПОПОВИЧ	Стилістичний аналіз тексту як метод навчання майбутніх учителів української мови і літератури	426
Руслана ПРЕСНЕР	Сучасні підходи до формування іншомовної граматичної компетенції студентів немовних спеціальностей	432
Олександр РАЦУЛ, Гжегож БЖУЗЕ, Долорес ЗАВІТРЕНКО	Особливості формування трудової активності молодших школярів.....	437
Галина РОЗЛУЦЬКА	Організаційно-педагогічна діяльність єпископів Мукачівської греко-католицької єпархії у XVIII ст.	442
Людмила РОМАНИШИНА	Використання праксеологічного підходу під час професійної підготовки студентів до розв'язування конфліктів	447
Наталія РОМАНЧУК, Наталія РОМАНЧУК	Застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання іноземним мовам у вищих навчальних закладах.....	452
Катерина РУДНІЦЬКА	Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови майбутніх фахівців економічного профілю	456
Наталія РУЧИНСЬКА	Теоретико-методологічні підходи до підготовки бакалаврів в умовах поєднання очної і дистанційної форм навчання	461
Іван РЯБУХА	Династії морських офіцерів як основа розвитку морської справи	465
Наталія СИМОНЕНКО	Змістові основи організації самостійної роботи студентів-медиків у вищих навчальних закладах США.....	471
Ірина СЛЯТИНА	Сучасні підходи до патріотичного виховання учнів підліткового віку.....	478
Олександра СОКОЛОВСЬКА	Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	482
Анастасія СОЛОДОВНИК	Професійна підготовка судноводіїв у морських навчальних закладах України (кінець XX – початок XXI століття)	488
Марія СОТЕР	Критерії, показники і рівні сформованості готовності майбутніх інженерів-судномеханіків до міжкультурної комунікації.....	494
Володимир СТАРОСТА	Педагогічний моніторинг та педагогічна діагностика: сутність і взаємозв'язок понять.....	499
Тетяна СТЕПАНОВА	Педагогічна творчість у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності	505
Анна СТРУК	Особливості збагачення словникового запасу дітей шестирічного віку	508
Наталія СУЛТАНОВА	Форми і методи соціального виховання дітей в діяльності інтернатних закладів освіти в Україні (1956–60-ті рр. XX ст.)	513

Юрій ТУРТАЄВ, Сергій ОЛЬШАНСЬКИЙ	Історичний генезис ідеї військово-патріотичного виховання молоді в українському суспільстві	518
Ганна ТІТОВА	Зміст методики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи	523
Тетяна ФІЛІМОНОВА, Світлана ЯКИМЕНКО	Констатувальний етап дослідження підготовки майбутнього вихователя до патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку	529
ЧЖАН НЯНЬХУА	Структура художньо-інформаційної компетентності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів	534
Антоніна ЧИЧУК	Підготовка кадрів для системи підвищення кваліфікації учителів початкової школи у Великій Британії та США	538
Ірина ШАМА	Переваги та обмеження використання кейс-технології у процесі формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх учителів	542
Сергій ШАРОВ, Володимир ЄРЕМЕЄВ, Ростислав ПЕЧЕРСЬКИЙ	Розробка експертної системи для проведення порівняльного аналізу освітніх метаоб'єктів	547
Андрій ШОСТАЧУК	Чисельне дослідження кінематичних характеристик плоских важільних механізмів її класу в навчальній дисципліні «Теорія механізмів і машин»	552
Олена ШТЕФАН	Сучасна практика формування національно-патріотичного світогляду у навчально-виховному процесі підготовки майбутніх учителів музики	557
Лариса ЯРОШЕВСЬКА	Самостійна навчально-пізнавальна діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами патріотичного виховання	561
Світлана ЯСТРЕМСЬКА	Інтерактивні електронні освітні ресурси в дистанційній професійній підготовці майбутніх магістрів сестринської справи	566

CONTENTS

Andriichenko H., Kuchyrina S.	Military-Patriotic upbringing of students and student youth, formation of the Ukrainian national idea – the basis of the new concept of educational policy of Ukraine.....	13
Anufrieva O.	The Critical Base of Prevention of Readiness of Future Engineers for Professional Self-Realization in the Process of Educational Practice	18
Atroshenko T.	Problem of acquiring social experience by pupils at general school in condition of extracurricular educational work.....	22
Babaian Y.	Theoretical and methodological aspects of forming of motivational readiness student young people for defence of fatherland as pedagogical problem	27
Barkasi V., Filippieva T.	The development of future teachers` social competence by means of foreign languages in the conditions of the University educational space	32
Blazhko O.	Readiness of Teachers-to-be for Subject Oriented Instruction of Chemistry at General Educational Institutions.....	36
Bogush A., Popova I.	Essence of phenomena «image» from the perspective tropology of children.....	42
Bondar V., Makarenko I.	Reflection in the system of management development of teacher`s self-efficiency	47
Bortnikova O.	Retrospective analysis of philosophical, psychological, economic and pedagogical ideas of education of adaptive style of literacy of personality	53
Bryl Y.	The formation of an education space as a component of the professional training of records management specialists	59
Buhaievskiy I., Tovstopyat M.	Problems of legal education and legal culture of young people in Ukraine	68
Budak V.	Peculiarities of military-patriotic education of student youth.....	74
Bulgaru N.	Specificity of foreign language speech training of students of technical universities	80
Bedakova S.	Cultural artistic heritage of V. Barvinskyi as a factor of education of civility of future musical art teachers.....	84
Bida O., Prokopenko L., Chychuk A.	Strategy of improvement of educational activity in the process of professional development of preschool educational institutions in Ukraine.....	89
Binytska K.	Development of Primary Education in Hungary (1990-s) as a Subject of Interdisciplinary Analysis.....	93
Butsyk I.	Peculiarities of world learning experience in forming the engineering research competence	99
Bee Jinchun	The basic principles of the readiness of students of the faculties of the arts of pedagogical universities to vocal-choral self-development.....	104
Vasilenko O.	Socio-pedagogical conditions for implementing the system of development of social responsibility of students in the microenvironment.....	108
Vasylieva L.	National-patriotic education of future teachers of musical art in the class for the analysis of musical works	114
Vasileva R.	Training of future teachers of physical and mathematical specialties for the safety of professional activity	120

Vdovychenko R.	Theoretical aspects of the problem of students' value and norm orientations system formation.....	125
Wei Limin	Formation of the vocal culture of masters of musical art in pedagogical universities	130
Velykzhanina D.	Accents of the future social pedagogues' professional preparation to work with adolescents in conditions of development of the new Ukrainian school.....	135
Vlasenko K., Sopivnyk I.	Diagnostics of value orientations of students of agricultural higher educational institutions.....	140
Voitovych O.	Criteria, indicators and levels of formation of technological competence of future environmentalists	144
Galushchak I.	Legal competence as a component of the process of professional training of an economist.....	148
Hladun V.	The main features of using the historical and ethnographic materials in the educational process (for example, studying the Ukrainian Revolution 1917-1921)	152
Hnatenko K.	Ways of methodical work on character profile in course of literary reading in the primary school.....	158
Gorbacheva I.	Pedagogical methods of motivation of teachers' professional mobility of establishments of general secondary education in educational space.....	164
Gusachenko O.	Forming of creative potential of teenagers as music-pedagogical problem.....	168
Demchenko I., Pyrzyk I.	Concept of future teacher training to professional activity in conditions of inclusive education	172
Drozd O.	The formation of national consciousness of personality in the university	178
Druganova E., Perepelitsa H.	The origins of the problem of training teachers of social science disciplines in Ukraine in the late 19th early 20th centuries	182
Dutkovska R.	Correctional orientation of individual training and education of children with intellectual disability complicated by disorders of neurodynamic processes	189
Yefimova O.	Development features of the problem of the training of military cadres in Ukraine in the period of the reign of Nicholas I (30-50s of the XIXth century).....	193
Zadorozhna I.	Forming Foreign Language Listening Competence of Linguistic Students on the Basis of Fiction Films	199
Zinukova N.	Structural components of professional translator's competence: consecutive interpreting	205
Iozis I.	The Main Components of the Formation of Professional Culture in Pedagogical Theory	211
Ischenko V.	Meta-disciplinary nature of analytical skills and abilities of future specialists in document sciences and information activities.....	217
Ishchenko L.	Criterial approach to the preparation of future developers to the formation of creative individuality of children of the senior preschool age	223
Kyrychenko O.	System of new doctrines of the legal status of subjects of educational activity	229
Kozinets O.	Trends in the management of the development of schools of best experience in the system of native medical education of the second half of the twentieth century.....	235
Kozubovska I., Myhalyna Z.	Training of teachers in the context of multicultural education in USA.....	241
Kolesnik A.	Pedagogical management of students' educational and professional activities.....	246
Kompaniy O.	The work on the Tex-reasoning at the final stage of primary language education.....	250
Kondur O.	The innovative management in the system of higher educational establishment administration	254
Korzh-Usenko L.	Student as a participant in the educational process in high education institutions of Ukraine during the early twentieth century.....	259
Kuznetsova O.	Competent direction of training teachers of musical art for creative and productive work with students.....	266

Kuzmenko N.	Application of various forms of extracurricular educational work, taking into consideration students` individual interests and needs.....	270
Kuzminskyi A.	Some aspects of implementation and use of pre-pedagogical experience at the university	275
Kurchatova A., Kramarenko M.	Pedagogical conditions of formation of spiritually-moral qualities via artistic expression.....	280
Kuchai T., Oros I.	Future teacher training models in the European countries	285
Kuchay O.	Features of distance training in high school.....	292
Lysenkova I., Medvedeva S.	The use of innovative methods in mental development of senior pre-school age children with learning disabilities	295
Lutsan N.	Linguodidactic principles for the development of abilities to build expressions at junior school age.....	300
Lutsenko G.	Review of modern standards of the accreditation of engineering graduates.....	305
Liu Miaoni	Features of musical training of students of faculties of arts of pedagogical universities of China	311
Litvinova M.	System Approach to Teaching Natural Sciences Disciplines in Technical Universities	317
Likhitskaya L.	Creative and performing stage of the preparation of future music teachers to work with students in vocal and choir clubs	322
Li Yang	Formation of musical and scenic skills of students of art departments in pedagogical educational institutions of Ukraine and China	326
Mainaev F.	Criteria and indicators of future history teachers' readiness to use of information and communication technologies in education.....	331
Melnychuk I.	The scientific approaches to the formation of health saving culture of future frontier guards	335
Mykytyuk V.	Forms and methods of Ivan Franko's didactic impact	340
Myttseva O.	Professional image of the modern professional: social-pedagogical aspect.....	346
Miroshnichenko V.	Formation of future philologists' readiness to the pedagogical activity.....	351
Morenko O.	Formation of readiness for professional self-improvement of future social workers in professional preparation	357
Nelin Ie.	Psychoanalytic pedagogy as a modern concept in the formation of post non-classical society.....	363
Nikitchenko L.	Principles of the formation of pedagogical skills of future biology teachers in the process of vocational training.....	368
Oleksyuk O.	Leadership traits and qualities as components of the leader's personality structure	372
Oleksyuk O., Zavoloka S.	The formation of love for the hometown in the children of an early preschool age by means of TSIT	380
Oliiar M.	Innovative technologies of developing the communicative competence of primary school teachers to be.....	386
Orishuk O.	Personally oriented approach in vocational training of future music teachers for vocational and educational pedagogical activity.....	391
Osadcha K.	Historical and pedagogical analysis of tutoring formation in the education of Ukraine.....	395
Parfentieva I., Kryva V.	Psychological aspects of preparing the future teacher of music art to a public performance.....	401
Parfentieva I., Matviychuk E.	Analysis of the component of professional competence of the future teacher of musical art.....	406
Petrichenko L.	Health saving competence of students of higher pedagogical educational establishments.....	411

Pechko O., Samiyenko V., Dudorov O.	The essence of health-preservation technology of adaptive physical education.....	417
Povidaichyk O., Varga N., Popovich I.	The formation of research skills of students in the system of higher education of Great Britain	421
Popovych A.	Stylistic analysis of the text as a studying method for future teachers of the Ukrainian language and literature	426
Presner R.	Modern approaches for the formation of the foreign language grammatical competence of students of non-special specialties.....	432
Ratsul A., Brzuze G., Zavitrenko D.	Features of formation of labor activity more schools.....	437
Rozlutska G.	Organizational and pedagogical activity of bishops of the Mukachevo Greek Catholic Diocese in the XVIII th century	442
Romanyshyna L.	The usage of praxeological approach in students' professional training for conflict solution.....	447
Romanchuk N., Romanchuk N.	The use of information and communication technologies of teaching foreign languages in higher educational institution	452
Rudnitska K.	Professionally-oriented foreign language teaching of future economists.....	456
Ruchinska N.	Theoretical and methodological approaches to the preparation of bachelors in the conditions of combination of full-time and distance learning forms.....	461
Ryabukha I.	Dynasties of marine officers as the basis of seamanship development	465
Simonenko N.	Contents of the Organization of the Independent Work of Medical Students in USA Higher Educational Institutions	471
Slyatina I.	Modern approaches to patriotic upbringing of teenagers.....	478
Sokolovskaya A.	Preparation of future educators for work with children with special educational needs.....	482
Solodovnik A.	Professional training of skippers in marine educational institutions of Ukraine (end of XX - beginning of the XXI century)	488
Soter M.	Criteria, indicators and levels of future marine mechanics' preparedness for intercultural communication	494
Starosta V.	Pedagogical monitoring and pedagogical diagnostics: the nature of concepts and relationships	499
Stepanova T.	Pedagogical creativity in training of preschool education future specialists to professional activity	505
Struk A.	Features of acquisition of the following residence of children of the sixth-year old age.....	508
Sultanova N.	Forms and methods of children's social education in boarding educational institutions in Ukraine (in the 1956 – 60-ies of XX century).....	513
Turtaev U., Ol'shans'kyi S.	The historical genesis of the idea of military-patriotic education of youth in the Ukrainian society	518
Titova G.	Content of the methodology of preparation of future physical training teachers before formation of sports leadership skills in secondary school pupils	523
Filimonova T., Yakymenko S.	The ascertaining stage of the study of the preparation of future educator for the patriotic education of children of senior preschool age	529
Zhang Nyanhua	The structure of artistic and information competence of students of art institutes of pedagogical universities.....	534
Chichuk A.	Training for primary school teachers in UK and USA.....	538
Shama I.	Advantages and limitations of the use of case technology in the process of forming the individual style of future teacher's professional activity	542

Sharov S., Eremeev V., Pecherskyi R.	The development of the expert system for the comparative analysis of educational metaobjects.....	547
Shostachuk A.	Numerical study of kinematic characteristics of plane leverage mechanisms of ii class in the discipline «Theory of mechanisms and machines».....	552
Shtefan O.	Modern practice of the national-patriotic outlook formation in musical arts teachers' to be education and upbringing training process.....	557
Yaroshevska L.	Musical art teacher's to be self-contained educational and cognitive activity by patriotic education methods.....	561
Yastremska S.	Electronic resources of interactive education in distance professional education of prospective Masters of Science in Nursing.....	566

УДК 37.378

Тетяна КУЧАЙ

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
e-mail: tetyanna@ukr.net

ІЛЬДІКО ОРОС

доктор філософії, ректор
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

У статті розкривається моделі підготовки майбутніх учителів у європейських країнах. Виявлено особливості організації процесу підготовки вчителів у країнах, таких як: Велика Британія, Франція, Німеччина, Данія, Австрія, Бельгія, Польща. Висвітлюється потреба тісної співпраці університетів у сфері наукових досліджень та обміну професійним педагогічним досвідом для функціонування єдиного європейського освітнього простору.

Ключові слова: підготовка вчителів, різні країни, освіта, Європа.

Одним із важливих завдань, що стоять сьогодні перед світовим співтовариством, є інтеграція систем освіти різних держав у світовий освітній простір. Завдання входження України у міжнародний освітній простір визначене у відповідних урядових документах, спонукає наближення її системи освіти з системами зарубіжних розвинених країн. На реалізацію цього завдання спрямоване вивчення досвіду освіти в передових країнах зарубіжжя. Україна приєдналася до Болонської декларації, чим і підтвердила своє прагнення стати повноцінним учасником освітньої Європи [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку педагогічної освіти, зокрема, проблеми підготовки вчительських кадрів є предметом дослідження вчених різних країн (Н. Абашкіна, Л. Айзікова, Вульфсон, А. Джуринський, М. Євтух, В. Єлманова, О. Матвієнко, Н. Махиня, О. Мілютіна, Н. Ничкало, Л. Пуховська та інші).

Постановка завдання. Маємо на меті виявити особливості організації процесу підготовки вчителів у країнах, таких як: Велика Британія, Франція, Німеччина, Данія, Австрія, Бельгія, Польща.

Виклад основного матеріалу. У Великій Британії останніми роками значних перетворень зазнала освіта під впливом процесу інтернаціоналізації [2, с. 50].

Система освіти Великої Британії включає: навчальні заклади дошкільної освіти і виховання для дітей від 3 до 5 років; початкові школи, де навчаються діти від 5 до 11 років (1–6 класи), се-

редні школи (7–11 класи), в яких навчаються діти до 16 років. Що стосується структури системи підготовки вчителя, зазначимо, що після закінчення загальної середньої школи діти можуть продовжити навчання у 12–13 класах старшої середньої школи й у 18 років вступити до університету. Тривалість навчання в університеті залежить від рівня обраної освітньої програми: перший рівень – бакалаврат – 3 роки, другий рівень – магістратура – 1 рік і третій рівень – докторантура – 2 роки. Є й інший шлях продовжити навчання після здобуття середньої освіти – вступити до коледжів подальшої освіти, які пропонують різноманітні дворічні програми професійної підготовки. У Великій Британії існує чіткий розподіл: випускники педагогічних коледжів викладають у початкових та середніх сучасних школах, а випускники педагогічних відділень університетів – у середніх граматичних та публічних школах і меншість з них – у середніх сучасних школах [3; 4].

На педагогічних відділеннях університетів майбутні вчителі не вивчають предмети, які вони будуть викладати в школі. Їх увага сконцентрована на вивченні педагогічних дисциплін та проходженні педпрактики, а також – на факультативних курсах [3, с. 285]. На думку багатьох учених, оптимальним варіантом є комплексна чотирирічна програма підготовки бакалаврів педагогіки. Система ж однорічної практичної підготовки фахівців, яка здійснюється інститутами педагогіки на базі трирічної академічної підготовки, зазнає критики.

У Великій Британії існує Агентство з підготовки вчителів (Teacher Training Agency ТТА), функції якого полягають у створенні закладів педагогічної освіти; фінансуванні програм підготовки вчителів; сприянні підвищенню престижу педагогічної діяльності; проведенні досліджень, спрямованих на вдосконалення системи підготовки вчителів [5, с. 38].

Отже, можна виділили основні напрями реформування системи освіти у Великій Британії у контексті інтернаціоналізації, зокрема: підвищення якості освіти; впровадження до навчально-виховного процесу інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток спроможності навчальних закладів успішно втілювати інновації.

Що стосується Франції, то слід зазначити, що педагогічна освіта, яка формувалася упродовж двох століть, сьогодні вважається однією з найбільш передових у світі і залишається національним пріоритетним напрямом розвитку системи освіти, який проголошено законом від 10.07.1989. Цей закон одержав назву «Закон орієнтації», оскільки визначив магістральні напрями розбудови національної освіти на тривалий період [6, 968].

Для підготовки вчителів початкових класів до реформи 1988 р. існували середні педагогічні навчальні заклади – нормальні школи. Як зазначають Е. Бетяєва та Е. Кузьміна, нормальйони (так називають учнів нормальних шкіл у Франції) набувають практичних умінь і навичок, необхідних для роботи в початкових класах, володіючи доброю методичною підготовкою. Чітко організована педагогічна практика за принципом ускладнення.

Учителі середніх шкіл мали переважно університетську освіту, але існують і Вищі нормальні школи, які готують педагогічні кадри–вчителів коледжів, ліцеїв та початкових нормальних шкіл [7, 50–51].

Особливістю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів у Франції є її здійснення на базі трирічної освіти в одному з університетів, де студенти здобувають спеціальну наукову підготовку, а за її результатами – диплом ліценціата, який свідчить про завершення першого року другого циклу навчання в університеті. Згідно із Законом від 1989 р. далі навчання в УППВ розраховано на два роки, а також педагогічну практику протягом усього періоду навчання в УППВ. Отже, термін навчання для майбутніх учителів становить п'ять років.

Однією з особливостей французької системи вищої освіти є набір студентів до вищих навчальних закладів без вступних екзаменів. Необхідно було лише представити диплом ліценціата, що свідчить про одержану спеціалізацію з гуманітарного або природничо-математичного профілю. Однак із зростанням престижу вчительської професії за останні роки різко збільшилася кількість

тих, хто виявляє бажання здобути педагогічну освіту. Отже, як зазначає К. Корсак, у Франції частина вищої освіти практично повністю відкрита (це переважно університети), вступ полягає в записі на навчання. Друга частина – закрита, прийом відбувається на підставі строгої селекції кількох претендентів на одне місце, що допомагає відібрати найобдарованішу молодь. До цих Великих шкіл, які гарантують випускникам постійне місце праці, надаючи освіту високого ґатунку, вступають за конкурсом до післяшкільних підготовчих класів, програми й вимоги яких вищі, ніж на двох курсах університетів, розраховані на обдарованих дітей. Вступ до класів теж селекційний, лише за рекомендаціями шкіл і ліцеїв. У разі невдачі під час вступу до Великих шкіл випускники підготовчих класів вільно продовжують навчання відразу на третьому курсі університетів (за профілем). Громадськість Франції вважає Великі школи з їхньою системою підготовчих класів, із відбором талановитих дітей для якісного навчання кращим досягненням національної системи освіти [8, 91–96].

Отже, для Франції характерно, що потоки багаторічного відбору талановитих учнів на основі відомого принципу меритократизму зі вступом до елітних великих шкіл через надвисокі конкурсні бар'єри мирно співіснують з абсолютно вільним записом на більшість факультетів численних університетів.

Як бачимо, система педагогічної освіти Франції представлена мережею взаємодіючих між собою державних університетів Міністерства Національної освіти, що реалізують сукупність професійних освітніх програм, які забезпечують формування професійно компетентної особистості педагога на основі принципів демократизації, наступності, відкритості й неперервності [1, 4].

Свій власний шлях у розвитку системи освіти обрала Данія. Зокрема, на початку ХХІ ст. країна взяла курс на зближення академічної університетської та професійної освіти вчителя в коледжі, на противагу іншим Скандинавським країнам, де простежується тенденція закриття педагогічних коледжів і освіта вчителя зосереджується лише в університетах. Обраний Данією шлях уможлилює об'єднання існуючих академічної та загальнопрофесійної моделей, утворивши єдину модель педагогічної освіти в країні на основі інноваційних концепцій, відпрацьованих у межах індивідуалізованої, гуманістичної парадигми педагогічної освіти. За своєю суттю сформована єдина концепція є: особистісно орієнтованою; дослідницько-орієнтованою; практико-орієнтованою,

На основі цих концепцій здійснюється перехід від традиційної освіти, зміст та мета якої націлені на підготовку вчителя – широко освіченого професіонала, до компетентнісної освітньої моделі, основаної на характері і особливостях педагогі-

чної діяльності європейського вчителя, в якій акцент у процесі підготовки вчителя робиться не на просте засвоєння програмного матеріалу, а на організацію індивідуальної інтелектуальної діяльності, на те, щоб знання вчителя постійно оновлювалися, щоб студент був залучений до цілісної моделі неперервної педагогічної освіти [9, 37].

Педагогічна освіта сучасної Данії реалізується через багатоступеневу модель, яка втілюється в університетах та коледжах освіти.

Представлена модель засвідчує, що своєрідність данської системи освіти вчителя полягає в тому, що перший (базовий) рівень можна пройти як у коледжі, одержавши при цьому сертифікат бакалавра-професіонала, так і в університеті, який присуджує ступінь бакалавра педагогіки. Термін навчання – 4 роки. Другий рівень пов'язаний з орієнтацією навчальної діяльності студентів у сферу науково-педагогічної підготовки, яка триває упродовж двох років і завершується присвоєнням наукового ступеня магістра освіти чи магістра відповідних наук. Навчання на академічному рівні дає можливість педагогу продовжити свою освіту в університеті до здобуття вищого наукового ступеня – доктор філософії або найвищого – доктор педагогіки [9, 26–27].

На думку вчених Данії, застосування багатоступенєвої моделі педагогічної освіти дає змогу здобувати педагогічну освіту багатьма способами, створює умови для розвитку вільної особистості, стимулює академічну й професійну мобільність майбутнього вчителя, найповніше відповідає вимогам європейського ринку праці.

Слід зазначити, що студента педагогічного вищого навчального закладу в Данії орієнтують насамперед на цілісний особистісний розвиток, який має супроводжуватися науковим пошуком, адже, вважають данські вчені, підготовка вчителя має максимально наблизитися до наукового дослідження та соціальної проектної діяльності. Учитель повинен безперервно досліджувати свою національну систему освіти і співвідносити якість її діяльності зі світовими стандартами. Тільки тоді він зможе адекватно орієнтуватися в тих освітніх та соціальних змінах, що відбуваються у різних країнах світу.

Система освіти вчителя в Данії трансформується відповідно до нових освітніх реалій. Теорія і практика його професійної підготовки синтезує європейські і світові тенденції із суто данськими особливостями. Ми відмічаємо, що підготовка вчителя для данської середньої школи відбувається за середньостроковими програмами данських коледжів освіти та довгостроковими програмами університетів.

Можна вважати, що використання досвіду модернізації усіх складових демократичної, гума-

ністичної, особистісно орієнтованої системи освіти вчителя в Данії приведе до ефективного реформування системи педагогічної освіти України [9, 42–43].

Організація підготовки вчителів у Німеччині базується на давніх традиціях і тісно пов'язана з особливостями системи середньої освіти в країні. Як відомо, у Німеччині існує двоступенєва загальна освіта: першим ступенем шкільної системи є початкова школа (базисна) у складі 1–4 класів; другий ступінь представляють три типи загальноосвітніх шкіл, що мають різний статус (головна школа, реальна школа, гімназія). Наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ ст. суспільні вимоги до середньої освіти настільки зросли, що це привело до появи нового типу школи – загальної.

Попри формальний статус вищих педагогічних шкіл, які прирівнюються до вищих навчальних закладів, таких як університет, фактично вони залишаються непрестижними. У зв'язку з цим поширюється практика приєднання педагогічних закладів до університетів та створення на їхній базі педагогічних факультетів. У складі цих факультетів функціонують кафедри, що об'єднують спеціальні предмети і дисципліни методичного циклу.

Для Німеччини характерна двофазова модель підготовки вчителя.

У межах трирічної теоретичної підготовки (перша фаза) майбутні вчителі початкової та головної школи проходять навчальну практику, щотижнево відвідуючи кілька шкільних уроків та обговорюючи їх під керівництвом викладача. Теоретична підготовка в усіх землях завершується першим державним іспитом. Усний та письмовий іспити в деяких землях доповнюються перевіркою практичних знань, умінь і навичок. Для складання іспитів призначають додатковий семестр.

Тривалість практичної підготовки майбутнього вчителя, так званого «референдаріату», у різних землях становить від 18 місяців до трьох років. Її організують так, щоб майбутні вчителі одержували місце роботи в школі з повним навантаженням. Їхньою педагогічною діяльністю керують досвідчені вчителі, або ментори. Ця фаза передбачає поєднання практичної підготовки у процесі безпосередньої викладацької роботи під керівництвом ментора з вивченням педагогічних дисциплін під час лекцій, практичних занять, групової роботи в так званому навчальному семінарі. Проаналізований період професійної підготовки майбутніх учителів у Німеччині називають підготовчою службою [10, 68–75].

Поряд із вивченням спеціальних наук майбутній учитель у Німеччині повинен набувати таку професійну компетентність, щоб він не тільки викладав, а й аналізував, планував, оцінював

власні дії, володів методичним інструментарієм диференційованого спостереження за учнями, був здатний розв'язувати організаційні та індивідуальні проблеми. Н. Махиня стверджує, що важливим аспектом педагогічної реформи в Німеччині є гуманізація та демократизація освіти. При цьому першочергове значення надається підготовці вчителя, спроможного реалізувати у своїй професійній діяльності основні принципи гуманістичної педагогіки [10, 107–108].

Традиції гуманістичної етичної думки в німецькій педагогічній системі сформували систему цінностей, що ґрунтується на автономії, волі, розумі індивіда, які є інструментом пізнання людиною самої себе. Вищі цінності суб'єктивної і об'єктивної етики, що була важливим напрямом німецької педагогічної системи, полягали в створенні умов, за яких увесь потенціал особистості мав спрямовуватися на формування її власного «Я» [11].

Початок ХХІ ст. позначений зростанням інтересу німецьких педагогів до компетентнісного підходу. Вищі навчальні заклади не лише почали проводити навчальні заняття, що сприяють розвитку ключових компетентностей, а й створювати спеціальні підрозділи, а також вводили посади професорів, які займаються формуванням ключових кваліфікацій.

Аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури доводить, що проблема фахової підготовки вчителів у Німеччині залишається актуальною. Інтеграційні процеси в Європі, створення європейського простору вищої освіти, освітні ініціативи та мовна політика Європейського Союзу відкрили нові напрями досліджень у цій галузі, збагативши наукову педагогічну думку новими поняттями та концепціями.

У професійній підготовці вчителя постає багато питань концептуального характеру. Якщо в минулому дискусії відбувалися навколо двох пріоритетів: предметно-орієнтована чи педагогічно-орієнтована підготовка вчителя, то сьогодні полікультурна освіта висуває на перший план культурологічну спрямованість навчання. У такий спосіб буде сформовано новий тип учителя, який уже не є транслятором лише однієї культурної спадщини, а володіє різними джерелами пізнання, що інтегровані в різні культури.

Участь Німеччини в Болонському процесі привела до низки реформ у системі підготовки вчителів. Найбільш актуальними питаннями реформи підготовки вчителів стали такі, як упровадження ступеневої освіти, модульного навчання, статус ступеня бакалавра та універсальність програм із підготовки вчителів. Під універсальністю підготовки вчителів німецькі дослідники розуміють орієнтацію майбутніх учителів на оволодіння галузями діяльності як пов'язаними, так і непов'язаними зі школою, тобто забезпечення мобільності під час працевлаштування [12, 6–7].

заними зі школою, тобто забезпечення мобільності під час працевлаштування [12, 6–7].

Отже, у Німеччині в умовах розбудови європейського простору вищої освіти, виокремлено такі тенденції у підготовці вчителів: оптимізація процесу підготовки вчителів; упровадження багаторівневої системи підготовки; розвиток і вдосконалення чинної системи неперервної педагогічної освіти як реалізація концепції навчання протягом усього життя; усвідомлення єдності теорії і практики; ціннісне виховання в початковій школі, включення загальнолюдських цінностей до навчальних програм; формування адекватних часу компетенцій; екологізація педагогіки, інтеграція різних навчальних предметів.

Важливий аспект культурного розвитку нації являє собою педагогічна система освіти Австрії, яка є надзвичайно цікавою з погляду реформування. Усі зміни обумовлені європейськими вимогами до змісту та організації освіти на всіх рівнях, зокрема і щодо підготовки фахівця з навчання дітей на кожному з етапів. У науковій літературі часто порівнюють освіту Австрії з іншими країнами, наголошуючи, що вона відкрита для позитивних нововведень, однак зберігає свою унікальну самобутність, національні та регіональні особливості. Так, Б. Зеєбахер у своїх дослідженнях з проблеми впровадження раннього вивчення іноземних мов у Австрії стверджує, що таке навчання є результатом інтеграційних процесів країни у Європейський Союз, членство в якому лише підсилює значущість та необхідність такої реформи [13].

Аналіз правового поля Австрії забезпечив можливість виявити тенденції розвитку педагогічної освіти цієї країни, виокремити позитивний досвід, який варто трансформувати у сучасній освітній практиці: розвиток якісної системи професійної підготовки вчителя може забезпечити лише власна держава за наявності ефективної освітньої політики; досвід Австрії підтверджує наявність так званого ефекту «довгої хвилі», суть якого полягає в тому, що продумана система фінансової підтримки освіти дає результати через десятки років; єдність державної політики щодо загальноосвітніх шкіл і педагогічної освіти; Австрія може бути прикладом ретельного збереження досвіду минулих років, відмови від критиканства й заперечення; задовго до дискусій про спрямованість навчально-виховного процесу в Австрії дійшли висновку про гуманістичний і демократичний характер освіти, врахування особливостей національного менталітету; заслуговує на увагу ідея генерального каталогу всіх австрійських бібліотек для учителів. Мова йде про своєрідне інформаційне забезпечення професійної підготовки; диференціація оплати праці вчителів (так звана таблиця рангів) [14].

Освітня система Австрії є добре налагодженою структурою, яка, з одного боку, консервативна і має свої незмінні компоненти, а з другого, постійно реформується, а отже, вдосконалюється [13].

Країною-новатором з питань організації системи професійної освіти, яка володіє міцною теоретичною й перевіреною практичною базою освіти, підґрунтям якої є складний історичний та національний шлях становлення країни, принципи полікультурності, професійно-орієнтованого навчання й систематичний контроль за вирішенням освітніх питань з боку держави, яка вважає освітню політику пріоритетною, є Бельгія. Як зазначає Ю. Закаулова, Бельгія однією із перших спробувала реформувати вищу професійну освіту, запровадити гнучку систему освітньо-кваліфікаційних рівнів, відкрити нові можливості для євроінтеграції, тобто, для створення єдиного європейського освітнього простору.

У межах системи вищої професійної освіти Бельгії функціонує чітка структура освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра та магістра, відповідно до якої вищій навчальний заклад пропонує студентіві навчальні програми для здобуття рівня бакалавра професійного спрямування, бакалавра продовженого навчання у вищій школі чи в університетському коледжі, а також бакалавра академічного спрямування, магістра та магістра продовженого навчання в університеті. Варто звернути увагу на беззаперечну значущість перехідних програм (англ. – bridging programs), які значно спрощують процес переходу від одного освітнього рівня до наступного, тим самим даючи змогу здобувати кваліфікацію згідно з самостійно розробленим навчальним планом.

Характерною особливістю системи вищої освіти та підготовки фахівців у Бельгії є її прозорість та відсутність освітньої монополії. Це означає, що вона є максимально відкритою, і кожен має право здобути освіту згідно із своїм власним вибором. Функціонує низка університетів та вищих навчальних закладів неуніверситетського рівня, що гарантують здобуття дипломів міжнародного зразка, які одержують пільги від держави і повинні відповідати певним правовим вимогам [15].

Невід'ємною рисою академічної освіти Бельгії є її міжнародна спрямованість, повага до полікультурності та національної приналежності.

Розглядаючи науково-дослідну співпрацю університетів Бельгії слід відмітити, що вони не лише всебічно розвивають внутрішній сектор наукових досліджень, а й налагоджують зв'язки з вищими навчальними закладами за кордоном через різні програми обміну. Завдяки налагодженій системі моніторингу якості освіти й акредитації навчальних програм система вищої професійної освіти держави гарантує високоякісне навчання за численними напрямками [15].

Отже, система вищої професійної освіти та підготовки фахівців у Бельгії є прозорою, максимально відкритою. Університети Бельгії несуть відповідальність за якість освіти. Завдяки цьому система вищої професійної освіти держави гарантує високоякісне навчання студентів.

Особливістю професійної підготовки вчителів у Польщі є застосування інтерактивних методів у навчанні, що оптимізує розвиток їхніх умінь і навичок, зміцнює творчий процес і критичне мислення, досягнення спільних цілей разом з іншими студентами й педагогами.

Вступ Польщі до Європейського Союзу зумовив чергову хвилю модернізації в системі освіти, зокрема в системі навчання й удосконалення вчителів. Міністри освіти країн ЄС і Європейська комісія затвердили у 2002 році десятирічну програму розвитку освіти. У прийнятому 14 лютого 2002 року документі сформульовано три стратегічні та 13 тактичних цілей. Стратегічною метою було визнано поліпшення якості й ефективності системи освіти в ЄС. Першою тактичною метою стало підвищення якості навчання і професійного вдосконалення вчителів.

До ключових питань освіти, які потрібно вдосконалювати, щоб досягти поставленої мети – підготовки кваліфікованих фахівців, належать: опис знань і вмінь, якими повинні опанувати вчителі, які готують майбутнє покоління; створення умов, які полегшать учителям виконання поставлених перед ними завдань; реалізація якісного набору абітурієнтів на навчання, а також поліпшення їх навчання й фахового вдосконалення; підготовка вчителів, які здобули професійний досвід в інших галузях.

У Польщі дуже поширена методично-практична підготовка учителів. Процес методично-практичної підготовки майбутніх учителів охоплює чотири компоненти: психологічно-педагогічно-методична підготовка; самонавчання, донавчання й удосконалення власної праці (новаторство, творчість); практична підготовка (спостереження, пробні лекції); якісна ґрунтовна підготовка (організаційно-дидактична). Зазначимо, що ці компоненти взаємозв'язані й відіграють важливу роль у підготовці учителів.

Методично-практична підготовка майбутніх учителів повинна бути зв'язана з практичними вміннями. У процесі навчання практичних умінь важливу роль відіграє мотивувальна система до практичних дій студента. Крім того, активному позитивному впровадженню педагогічних практик, високий рівень роботи вчителів шкіл, дидактично-наукової діяльності академічних учителів, а також власне навчання й самонавчання. Однією з основних умов підвищення ефективності навчання у Польщі є кваліфікована підготовка студентів початкового навчання до професії вчителя.

Методично-практична підготовка студентів ґрунтується на: інтерпретації (програми навчання з галузі суспільно-природного середовища в початкових класах); пропозиціях (методичні рішення; пошук студентами в методичній літературі різноманітних вправ, завдань, ситуацій, які презентують та аналізують на заняттях паралельно з програмою й розробленням вправ, ігор, а також дидактичних засобів); спостереженнях (педагогічна практика вможливує «упровадження в життя» методичних вправ, а також спостереження, подолання типових труднощів, які виникають у ході роботи); пробних уроках (передусім спільне розроблення планів і конспектів уроку) [16; 17; 18].

Підсумовуючи характерні ознаки розвитку системи педагогічної освіти та підготовки фахівців у ЄС, слід зазначити, що кожна країна ЄС несе повну відповідальність за організацію своєї системи освіти, фахове навчання та його зміст. Тож ЄС

не прагне розробляти спільну освітню політику, проте сприяє розвитку якісної освіти шляхом заохочення до співпраці країни-члени ЄС і, в разі потреби, підтримки та доповнення їхньої діяльності. В умовах євроінтеграції постає потреба тісної співпраці університетів у сфері наукових досліджень та обміну професійним педагогічним досвідом для функціонування єдиного європейського освітнього простору. Численні програми обміну для науково-педагогічних працівників, спільні міжуніверситетські науково-дослідні проекти, залучення промислового сектора до процесу наукової діяльності майбутніх спеціалістів – усе це сприяє виведенню вищої академічної освіти країн ЄС на якісно новий рівень – рівень інтернаціоналізації, що передбачає розвиток професійних зв'язків університетів на засадах міжнародної педагогічної та науково-дослідної співпраці.

Список використаної літератури

1. Закирьнова А. Х. Система профессиональной педагогической подготовки учителей массовой школы Франции на рубеже XX–XXI веков : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / А. Х. Закирьнова. — Екатеринбург, 2004. — 196 с.
2. Лістарова Ж. Ю. Пріоритетні напрями реформування освітньої системи Великої Британії у контексті інтернаціоналізації / Ж. Ю. Лістарова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол. : І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. — Київ : ДОВ Київ ; Вінниця : «Вінниця», 2008. — Вип. 19. — С. 43—47.
3. Кузнецова О. Ю. Розвиток мовної освіти у середніх і вищих навчальних закладах Великої Британії другої половини XX ст. : дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / О. Ю. Кузнецова. — Х., 2002. — 494 с.
4. Чичук А. П. Розвиток Освітньої Системи Великої Британії // Вісник Черкаського Університету. — 2017. — № 2. — Серія: Педагогічні науки — С. 239—142.
5. Задорожна І. П. Особливості методичної підготовки вчителів англійської мови у Великій Британії: дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. П. Задорожна. — Тернопіль, 2002. — 332 с.
6. Лавриченко Н. М. Франція / Н. М. Лавриченко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : гол. ред. В. Г. Кремень. — К. : Юніком Інтер, 2008. — 1040 с.
7. Бетяева Е. Я., Кузьмина Е. Н. Подготовка учителей во Франции / Бетяева Е. Я., Кузьмина Е. Н. // Подготовка учителей в развитых капиталистических странах. — М. : МГПИ, 1983. — С. 44—64.
8. Корсак К. В. Система освіти Франції: цілі, структура, досягнення і проблеми / К. В. Корсак // Вища освіта України. — 2001. — № 1. — С. 91—102.
9. Роляк А. О. Підготовка вчителя в Данії : метод. рек. / А. О. Роляк. — Камінець-Подільський : Абетка, 2010. — 47 с.
10. Махия Н. В. Педагогічна освіта у Німеччині: історія та сучасність : навч. посіб. з грифом Міністерства освіти і науки України (лист від 10.01.2009 р. № 1. 4/18-г-146) / Н. В. Махия. — Черкаси: ЧДТУ, 2010. — 296 с.
11. Литвин Л. В. Ідеї Вальдорфської педагогіки у вітчизняній освіті [Текст] : дис... канд. пед. наук : 13. 00. 01 / Литвин Лілія Володимирівна ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. — К., 2011. — 265 арк.
12. П'янкowska І. В. Компетентнісний підхід у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови у вищих навчальних закладах Німеччини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / І. В. П'янкowska. — Черкаси, 2013. — 20 с.
13. Когут Н. М. Особливості підготовки вчителів іноземних мов початкової школи в Австрії / Н. М. Когут [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n1_2010_st_9/?print
14. М'яковський М. Є. Юридичні аспекти розвитку освіти в Австрії періоду кінця XVIII–XIX ст. / М. Є. М'яковський // Педагогічний альманах. — 2011. — Випуск 12. — Частина 3. — С. 284—92.
15. Закаулова Ю. В. Розвиток університетської освіти Бельгії в умовах євроінтеграційних процесів : навч. посіб. / Ю. В. Закаулова ; Нац. ун-т Львів. політехніка. — Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. — 76 с.
16. Кучай О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів засобами мультимедійних технологій у вищих навчальних закладах Польщі : монографія. — Черкаси: видавець Третяков О. М., 2014. — 362 с.
17. Кучай О. Особливості підготовки майбутніх учителів початкових класів засобами мультимедійних технологій / О. В. Кучай // Вісник Черкаського університету. — Серія: Педагогічні науки. Випуск № 34(247). — 2012. — С. 137—140.
18. Кучай О. Формирование информационной компетенции — одна из ведущих задач подготовки будущего учителя // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. — Серия: «Педагогика и психология». — 2010. — № 1(1). — С. 23—25.

References

1. Zakiryanova A. Kh. (2004) Systema professional'noy pedahohycheskoy podhotovky uchyteley massovoy shkoly Frantsyy na rubezhe XX — XXI vekov [The system of professional pedagogical training of teachers of the French mass school at the turn of the 20th — 21st centuries] : dyss... kand. ped. nauk : 13. 00. 01. Ekaternyburh,. 196. [in Russian].

- Listarova Zh. Yu. (2008) Priorytetni napryamy reformuvannya osvity u konteksti internatsionalizatsiyi [Priority directions of the reform of the educational system of the Great Britain in the context of internationalization]. Suchasni informatsiyi tekhnolohiyi ta innovatsiyi metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv : metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy : zb. nauk. pr. / redkol. : I. A. Zazyun (holova) [ta in.]. Kyiv : DOV Kyiv ; Vynnytsya : «Vynnytsya», Vyp. 19. 43—47. [in Ukrainian].
- Kuznetsova O. Yu. (2002) Rozvytok movnoyi osvity u serednikh i vyshchikh navchal'nykh zakladakh Velykoyi Brytaniyi druhoi polovyny XX st. [Development of language education in secondary and higher educational institutions of Great Britain of the second half of XX century]: dys.... d-ra ped. nauk: 13. 00. 01. KH., 2002. 494. [in Ukrainian].
- Chychuk A. P. (2017) Rozvytok Osvitn'oyi Systemy Velykoyi Brytaniyi [The Development of the UK Educational System] Visnyk Cherkas'koho Universytetu. № 2. — Seriya: Pedagogichni nauky 239-142.. [in Ukrainian].
- Zadorozhna I. P. (2002) Osoblyvosti metodychnoyi pidhotovky vchyteliv anhliyskoyi movy u Velykiy Brytaniyi [Peculiarities of methodical preparation of English language teachers in Great Britain]: dys... kand. ped. nauk: 13.00.04 Ternopil, 332 s. [in Ukrainian].
- Lavrychenko N. M. (2008) Frantsiya [France] Entsyklopediya osvity / Akad. ped. nauk Ukrayiny: hol. Red.. V. H. Kremen'. K. : Yunikom Inter, 1040. [in Ukrainian].
- Betyayeva Ye. YA., Kuz'mina Ye. N. (1983) Podgotovka uchiteley vo Frantsii [Teacher training in France] Podgotovka uchiteley v razvitykh kapitalisticheskikh stranakh. M. : MGPI, 44—64. [in Russian].
- Korsak K. V. (2001) Systema osvity Frantsiyi: tsili, struktura, dosyahnennya i problemy [The System of Education in France: Goals, Structure, Achievements and Problems] Vyshcha osvita Ukrayiny. № 1. 91—102. [in Ukrainian].
- Rolyak A. O. (2010) Pidhotovka vchytelya v Daniyi [Teacher Training in Denmark]: metod. rek. Kamyanets'-Podil's'kyy : Abetka, 47. [in Ukrainian].
- Makhynya N. V. (2010) Pedagogichna osvita u Nimechchini: istoriya ta suchasnist' [Education in Germany: History and Modernity] : navch. posib. z hryfom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny (lyst vid 10. 01. 2009 r. № 1. 4/18-h-146) Cherkasy: CHDTU, 296. [in Ukrainian].
- Lytvyn L. V. (2011) Ideyi Val'dorfs'koyi pedagogiky u vitchyznyaniy osviti [Ideas of Waldorf pedagogy in native education]: dys.... kand. ped. nauk : 13. 00. 01 / Lytvyn Liliya Volodymyrivna ; Nats. akad. ped. nauk Ukrayiny, In-t ped. osvity i osvity doroslykh. K. 265. [in Ukrainian].
- Piankovska I. V. (2013) Kompetentnisnyy pidkhid u fakhoviy pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv inozemnoyi movy u vyshchikh navchal'nykh zakladakh Nimechchyny [Competency approach in the professional training of future foreign language teachers in higher educational institutions in Germany] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13. 00. 04 Cherkasy, 20. [in Ukrainian].
- Kohut N. M. Osoblyvosti pidhotovky vchyteliv inozemnykh mov pochatkovoyi shkoly v Avstriyi [Peculiarities of Preparation of Teachers of Foreign Languages for Elementary Schools in Austria] [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: http://intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_sciences_vypuski_n1_2010_st_9/?print [in Ukrainian].
- Miaskovskiy M. YE. (2011) Yurydychni aspekty rozvytku osvity v Avstriyi periodu kintsya XVIII — XIX st. [Legal aspects of the development of education in Austria during the late XVIII-XIX centuries] Pedagogichnyy al'manakh. Vypusk 12. Chastyna 3. 284—92. [in Ukrainian].
- Zakaulova YU. V. (2011) Rozvytok universytet-s'koyi osvity Bel'hiyi v umovakh yevrointehratsiynyykh protsesiv [Development of university education in Belgium in the conditions of European integration processes]: navch. posib. Nats. un-t L'viv. politekhnika. L. : Vyd-vo L'viv. politekhniki, 76. [in Ukrainian].
- Kuchai O. (2014) Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv zasobamy mul'tymediynyykh tekhnolohiy u vyshchikh navchal'nykh zakladakh Pol'shchi [Theoretical and methodological principles of preparation of future teachers of elementary school by means of multimedia technologies in higher educational institutions of Poland] : monohrafiya. Cherkasy: vydavets' Tretyakov O. M. 362. [in Ukrainian].
- Kuchai O. (2012) Osoblyvosti pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv zasobamy mul'tymediynyykh tekhnolohiy [Features of the training of future primary school teachers by means of multimedia technologies] Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya: Pedagogichni nauky. Vypusk № 34(247). 137-140. [in Ukrainian].
- Kuchai O. (2010) Formyrovane ynformatsyonnoy kompetentsyy — odna yz vedushchykh zadach podhotovky budushcheho uchytelya [Formation of information competence — one of the main tasks of preparing the future teacher] Vektor nauky Tol'yattynskoho hosudarstvennoho unyversyteta. Seriya: "Pedagogika y psikhologiya". № 1(1). 23-25. [in Ukrainian].

Кучай Т., Орос И. Модели подготовки будущих учителей в европейских странах

В статье раскрываются модели подготовки будущих учителей в европейских странах. Выявлены особенности организации процесса подготовки учителей в странах, таких как: Великобритания, Франция, Германия, Дания, Австрия, Бельгия, Польша. Освещается потребность тесного сотрудничества университетов в сфере научных исследований и обмена профессиональным педагогическим опытом для функционирования единого европейского образовательного пространства.

Ключевые слова: подготовка учителей, разные страны, образование, Европа.

Kuchai T., Oros I. Future teacher training models in the European countries

The article reveals models for the training of future teachers in European countries. The peculiarities of organizing the teacher training process in countries such as: Great Britain, France, Germany, Denmark, Austria, Belgium, Poland are revealed. The need for close cooperation of universities in the field of scientific research and the exchange of professional pedagogical experience for the functioning of a single European educational space is highlighted. Numerous exchange programs for scientific and pedagogical workers, joint inter-university research projects, the involvement of the industrial sector in the process of scientific activity of future specialists – all of this contributes to the emergence of higher academic education in the EU countries to a qualitatively new level – the level of internationalization, which involves the development of professional ties universities on the basis of international pedagogical and research cooperation.

Key words: teacher training, different countries, education, Europe.

Стаття надійшла до редколегії 11.12.2017

Наукове видання

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 4 (59), грудень 2017

Відповідальність за цитування та зміст статей несуть автори

Формат 60×84 1/8. Ум. друк. арк. 66,5.
Тираж 150 пр.

Свідоцтво про реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21010-10810 ПР від 25.09.2014 р.

Адреса редакції та видавця:
Видавництво МНУ імені В. О. Сухомлинського
54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24
тел. (0512) 37-88-38, т/ф 37-88-15
e-mail: publish.mnu@i.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3375 від 27.01.2009 р.